

Powstanie Warszawskie

Lekcja I – kontekst i przyczyny

Cele kształcenia – wymagania ogólne (szkoła podstawowa)	Cele lekcji
<ul style="list-style-type: none">I, 4. Umieszczanie procesów, zjawisk i faktów historycznych w czasie oraz porządkowanie ich i ustalanie związków przyczynowo-skutkowych.II, 3. Rozróżnianie w narracji historycznej warstwy informacyjnej, wyjaśniającej i oceniającej.II, 4. Objaśnianie związków przyczynowo-skutkowych, analizowanie zjawisk i procesów historycznych.	<ul style="list-style-type: none">Uczeń potrafi scharakteryzować działania okupacyjne wobec mieszkańców WarszawyUczeń zna cele i założenia Akcji „Burza”.Uczeń potrafi odtworzyć nadzieje dowództwa Armii Krajowej i uczestników powstania związane z rozpoczęciem Powstania Warszawskiego.
Treści kształcenia – wymagania szczegółowe	
<ul style="list-style-type: none">XXXIV, 4. charakteryzuje polityczną i militarną działalność Polskiego Państwa Podziemnego, w tym formy oporu wobec okupantów;XXXIV, 5. wyjaśnia przyczyny i opisuje skutki wybuchu Powstania Warszawskiego oraz ocenia postawę aliantów i Związku Sowieckiego wobec powstania.	

Szkoła ponadpodstawowa, zakres podstawowy

II. 3. dostrzega mnogość perspektyw badawczych oraz różnorakie interpretacje historii i ich przyczyny;

Treści nauczania- wymagania podstawowe

L.. 8. charakteryzuje powstanie warszawskie (uwarunkowania polityczne, przebieg walk, ludobójstwo na Woli, następstwa powstania, postawę aliantów i Związku Sowieckiego).

Formy:

metoda poszukująca, analiza materiałów źródłowych, dyskusja.

Wykaz źródeł i narzędzi:

1. Archiwum Historii Mówionej Muzeum Powstania Warszawskiego, <https://www.1944.pl/archiwum-historii-mowionej.html>
2. Tekst o wydaniu rozkazu rozpoczynającego powstanie w kalendarium Muzeum Historii Polski, <https://muzhp.pl/pl/e/1778/komendant-glowny-ak-gen-tadeusz-bor-komorowski-wydal-rozkaz-o-rozpozeciu-1-sierpnia-1944-r-o-godz-1700-powstania-w-warszawie>
3. Wirtualna wystawa IPN poświęcona Akcji „Burza”, https://ipn.gov.pl/strony-zewnetrzne/wystawy/akcja_burza/index.html

Wstęp – jakie wydarzenia w Polsce w okresie II Wojny Światowej są już znane uczniom z innych źródeł niż lekcje historii? Zebranie odpowiedzi uczniów i podsumowanie ich, a w razie potrzeby naprowadzenie na temat Powstania Warszawskiego. Dzisiejsza lekcja pozwoli nam nieco lepiej poznać ten temat i zrozumieć okoliczności wybuchu powstania.	5 minut
---	---------

<p>Jak wyglądało życie okupowanej Warszawy? Jeśli klasa omawiała jako lekturę „Kamienie na szaniec” warto się do tej książki krótko odwołać. Bohaterowie uczestniczyli w konspiracji i byli żołnierzami Armii Krajowej. Takich osób było w Warszawie wiele i warto spojrzeć na okupowane miasto ich oczyma. Uczniowie w grupach otrzymują imiona i nazwiska osób, których naoczne relacje zebrane są w Archiwum Historii Mówionej Muzeum PW. Zadaniem uczniów jest zapoznać się z relacją i odpowiedzieć na trzy pytania:</p> <ol style="list-style-type: none"> 1. Jak wyglądało życie tych osób przed Powstaniem Warszawskim? 2. Jakie środki represji i przemocy stosowane były przez okupanta na mieszkańcach Warszawy? 3. Jak wyglądała konspiracja przeciwko Niemcom? <p>Osoby: Zdzisław Łasiński „Korek”, Alina Grabowska „Biruta”, Jerzy Jankowski „Wicher”</p>	5 minut
<p>Po lekturze opisów uczniowie przedstawiają swoje odpowiedzi na zadane pytania. Jeśli któraś z kwestii zostanie pominięta, nauczyciel przedstawia najistotniejsze wątki:</p> <ol style="list-style-type: none"> 1. <i>Niemcy stosowali wobec mieszkańców Warszawy środki terroru – grupowe aresztowania niewinnych osób, rozstrzeliwania, wprowadzanie praw dyskryminujących i zastraszających Polaków. Nikt nie mógł czuć się w pełni bezpieczny.</i> 2. <i>Od początku wojny Polacy organizowali się w konspiracji. Konspiracja obejmowała instytucje: wojskowe – szkolenie żołnierzy, pozyskiwanie broni, planowanie oporu zbrojnego i przeprowadzanie akcji sabotażowych i dywersyjnych; cywilne - m.in. sądownictwo, prasę, edukację. Np. w wytwórni papierów wartościowych działała konspiracja zajmująca się drukowaniem dla Państwa Podziemnego oryginalnych, prawdziwych pieniędzy. Ujawnienie udziału w konspiracji groziło niebezpieczeństwem dla jej uczestnika i jego bliskich – większość konspirantów nie wiedziała dużo i miała realizować konkretne działania pozostając w ukryciu.</i> 	10 minut
<p>Co się zmieniło? Co sprawiło, że akurat teraz po kilku latach konspiracji szykowano się do otwartej walki? Nauczyciel zadaje pytanie, czy ktoś z klasy jest w stanie przedstawić sytuację międzynarodową podczas wojny w 1944 roku? <i>Niemcy przegrywają wojnę ze Związkiem Sowieckim, a Armia Czerwona błyskawicznie przesuwa linię frontu na zachód. Na początku czerwca alianci otwierają front zachodni, a III Rzesza broni się na dwóch kierunkach.</i></p> <p>Czy któryś z uczniów słyszał kiedyś o Akcji „Burza”? Celem akcji było wypieranie wycofujących się Niemców i tworzenie na odbitych terenach jawnej polskiej administracji przed wkroczeniem na dany obszar Armii Czerwonej. Jak uczniom się wydaje – po co? Dlaczego Armia Krajowa nie chciała czekać, aż Sowieci sami pokonają Niemców? W razie potrzeby nauczyciel naprowadza uczniów na cele Akcji „Burza” – <i>wywarcie wpływu politycznego na aliantów i uniemożliwienie ograniczenia niepodległości Polski na rzecz Związku Sowieckiego.</i> Podczas dyskusji nauczyciel przedstawia na ekranie elementy wystawy IPN poświęconej Akcji „Burza”.</p>	10 minut
<p>Pierwotny plan nie przewidywał walki na terenie Warszawy, dowództwo Armii Krajowej planowało wyłączenie miasta z planu Akcji „Burza”. Dlaczego stało się inaczej? Nauczyciel wyświetla na ekranie notatkę z kalendarium Muzeum Historii Polski. O jakich „działaniach NKWD” w tekście mowa? <i>Nauczyciel wyjaśnia, że we wcześniej objętych walką miastach na wschodzie okupowanej Polski np. we Lwowie czy w Wilnie po wkroczeniu Armii Czerwonej na odbite już tereny, aresztowano zdekonspirowanych żołnierzy AK i likwidowano działalność ujawnionej polskiej administracji.</i> Jakie</p>	10 minut

argumenty zaważyły jednak o rozpoczęciu powstania w Warszawie? Uczniowie odpowiadają samodzielnie, interpretując wyświetlony tekst.	
Powstanie rozpoczęło się zgodnie z rozkazem 1 sierpnia 1944 roku. O tym czy osiągnęło swoje cele porozmawiamy na kolejnych lekcjach. Na najbliższej zajmiemy się tym jak przebiegało powstanie – do tej lekcji uczniowie powinni się przygotować rozpoczynając rozgrywkę w grę Warsaw Rising.	5 minut